

LUONNONVARA-ALAN KLUSTERIN KOKOUS

MUISTIO

Aika: 18.9.2019 klo 12.30-16
Paikka: Lapin ELY-keskus, Hallituskatu 3 B, Rovaniemi
kokoushuone Seppä skype-yhteyksin
Osallistujat: Anne-Mari Söderström, pj.
Hanna-Leena Pesonen, Lapin liitto
Antti Rajala, Lapin liitto
Kaija Kinnunen, MTK
Paula Alho, Lapin ELY-keskus
Marko Merkkiniemi, ProAgria Lappi
Johanna Asiala, Lapin liitto, siht.
Tanja Häyrynen, Lapin liitto
Krista Stauffer, Sodankylän kunta
Tuula Uusipaavalniemi, Lapin ELY-keskus

1. Kokouksen avaus, asialista ja sihteerin valinta

Puheenjohtaja Anne-Mari Söderström avasi kokouksen klo 12.35. Asialista hyväksyttiin. Sihteeriksi valittiin Johanna Asiala Lapin liitosta.

2. Klusterin puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan valinta

Klusterin puheenjohtajaksi esitettiin Anne-Mari Söderströmiä, joka valittiin. Varapuheenjohtajan valinta siirrettiin seuraavaan kokoukseen.

Todettiin, että organisaatiomuutoksiin ja henkilöstövaihdoksiin liittyen klusterin jäsenyyksissä on tarkistettavaa. Oppilaitosten osalta Tuula Uusipaavalniemi ottaa asian esille seuraavassa ennakointivastaavien kokouksessa. Puheenjohtaja on ollut yhteydessä Metsähallitukseen ja heille on luvattu toimittaa taustamateriaalia klusteritoiminnasta uuden jäsenen nimeämiseen liittyen.

Esitettiin, että tehdään organisaatioille kirje, jossa esitellään ennakointiklusterin tarkoitus ja tärkeys, ja pyydetään organisaatiot ilmoittamaan jäsenensä sekä mahdolliset varajäsenensä klusteriin. Ennakointiklustereiden toiminta ja siihen sitouttaminen on osa maakunnallisen ennakoinnin toimintatavan kehittämistä. Päätettiin, että Hanna-Leena Pesonen valmistele siihen liittyen sitouttamiskirjeen klustereiden hyödynnettäväksi.

3. Edellisen kokouksen muistio

Edellisen kokouksen 14.5.2019 muistio löytyy [Luotsista](#). Käytiin pääpiirteittäin läpi edellisen kokouksen muistio.

4. Osallistujien esittäytyminen sekä klusteritoimijoiden keskeiset ajankohtaiset kuulumiset

Käytiin läpi osallistujat. Osallistujat kertoivat esittäytymisen yhtyessä ajankohtaiset kuulumiset.

Tuula Uusipaavalniemi kertoi, että edellisenä päivänä saatiin valmiiksi Lapin tekstit 8.10.2019 julkaistavaan alueelliset kehitysnäkymät -katsaukseen, jossa tarkastelussa kaikkien toimialojen kehitys.

Krista Stauffer kertoi Alueellinen elintarvikelogistiikka -hankkeesta. Tärkeäksi hankkeessa on noussut alueellisten elintarvike- ja luonnontuotealan yrittäjien verkoston luominen. Hanke päättyy vuoden 2019 loppuun, tulossa on mahdollisesti jatkoaikahakemus.

Tanja Häyrynen kertoi Lapin lähiruokahaasteesta, johon on lähtenyt mukaan Lapin kuntia. Viime viikolla (10.9.) Helsingissä pidettiin luomukeruualueen tapaaminen, jossa mukana oli monia eri asiantuntijoita, tapaamisesta tulee juttu Biotalousuutiset-blogiin tällä viikolla. Maaseutuklusterin viestintä -hanke osallistui viime viikonloppuna Jyväskylässä Artesaaniruoan SM-kisoihin, Tanja Häyrynen toimi tuomarina. Tätä puolta pitäisi edistää myös Lapissa. **Johanna Asiala** kertoi Lapin kuntien lähiruoan käytön kyselystä, usealla kunnalla lähiruoan käyttöprosentti on noussut huomattavasti. Maaseutuklusterin tiedotus jatkuu www.lapinelintarviketalo.fi ja www.lapinenergiakonttori.fi -sivustoilla.

Marko Merkkiniemi on ollut muutaman kuukauden ProAgrialla yritysneuvojana eli toimii yritysrajapinnassa. Yrittäjien kanssa katsotaan, missä klusteripalveluita voi heidän auttamisekseen käyttää. Yritykset haluavat yhteistyötä ja tukea ja sitä kautta lisää liikevaihtoa. Jos hallinnoijia löytyy yritysryhmähankkeisiin, niistä tulee ilmoittaa ProAgrialle, sillä yritysryhmähankkeita olisi tulossa, mutta ProAgria ei pysty niitä hallinnoimaan.

Paula Alho kertoi, että luonnonvara-alaan liittyviä hankehakemuksia ja hankkeita on pyörimässä, lisäksi ideoita on olemassa uusiin hankkeisiin. Vuoden 2020 hakuajat on päätetty seuraavasti: 19.2.2020 päättyy EAKR-haku, 25.2.2019 päättyy ESR-haku, 6.10.2020 EAKR-haku sekä 7.10.2020 ESR-haku. Hakuja on tulossa myös vuonna 2021. Hankkeet voivat jatkua 31.8.2023 asti. Rahaa on huomattavasti vielä haettavaksi EAKR- ja ESR-puolella. Lisäksi rahoitusta on haettavissa maaseuturahastosta.

Kaija Kinnunen kertoi, että viljelijägaalaa ollaan järjestämässä, ilmoittautuminen aukeaa 25.9.2019. Kyseessä on palkitsemisjuhlatilaisuus maataloustuottajille.

Antti Rajalan ja **Hanna-Leena Pesosen** sekä Tulevaisuutta Lapista -ennakointihankkeen kuulumiset käsiteltiin kohdassa 6.

Anne-Mari Söderström kertoi, että lähivuosien aikana tulee tapahtumaan paljon rytinää alaspäin tilamäärissä, mutta onneksi uusiakin yrittäjiä löytyy.

Käytiin läpi **Janne Näkkäljäjärveltä** sähköpostilla saadut SAKK:n kuulumiset. Poropuolen koulutus vetää hyvin ja sitä kehitetään koko ajan. Inarissa on hyvä infrastruktuuri porokoulutukseen (oma opetusteurastamo, lihaleikkaamo, nahkamuokkaamo, kalanjalostustilat, Paliskuntain yhdistyksen koeporotarha, isot saamelaispaliskunnat, joista saamme asiantuntijoita, tuntiopettajia suoraan elinkeinosta). Uusia hankesuunnitelmia on erityisesti poronlihan käsittelyyn liittyen. Myös eräopaskoulutus on vuodesta toiseen erittäin suosittu. Matkailu kehittyy koko ajan erityisesti Pohjois-Lapin alueella, mutta myös Tunturi-Lapissa. Tarvitaan matkailualan ammattilaisia, jotka tuntevat em. alueet hyvin mukaan lukien saamelaisalueen erityispiirteet (saamelaiskäräjät on tehnyt matkailun eettisen ohjeistuksen). Tähän liittyen tarvitaan myös aitojen saamen käsintöiden tekijöitä, joita SAKK kouluttaa sekä perinteisiä käsintöitä (poron rekiä, ahkioita, länkiä), jotta matkailupalvelukokonaisuus olisi aito.

5. Terveiset toimialaklustereiden pj-tapaamisesta 27.8.2019

Toimialaklustereiden pj-tapaamiseen osallistui luonnonvaraklusterista Tuula Uusipaavalniemi sekä puhelimitse Anne-Mari Söderström. Järjestäjänä toimi rakennusklusteri. Esittelyssä oli Lapin AMK:n rakennusalan koulutus- ja hanketoiminta sekä Kelo-puukerrostalo-hanke. Esittelyssä tapaamisessa olivat myös Luotsi-ennakointisivuston uudistamisen tilanne sekä alueellisen ennakkoinnin toimintatavan uudistaminen klustereiden ja klusteripuheenjohtajien näkökulmasta. Kunkin klusterin puheenjohtajat kävivät läpi alakohtaisia näkymiä, jotka on otettu huomioon alueellisia kehitysnäkymiä kirjoitettaessa. Mukana olivat puheenjohtajat toimialaklustereista rakennus, matkailu, luovat alat, liiketalous, hyvinvointi, energia sekä luonnonvara-ala. Ennakointivastaavina Heino Vasara edusti kaivos- ja teollisuustoimialaa ja Kari Rekilä auto- ja logistiikka-alaa. Harri Malisen AS-klusteritoiminnan esittelyn pohjalta kokouksessa keskusteltiin toimialaklustereiden ja älykkään erikoistumisen klustereiden yhteistyön kehittämisestä. Seuraava pj-kokous on tammikuussa 22.1.2020, ja sen järjestää teollisuusklusteri. Klustereiden PJ-tapaamiset on koettu hyödyllisiksi.

On alettu miettiä yhteistyötä myös muiden kuin toimialaklustereiden kanssa sekä toteutettu toimialaklustereiden yhteisiä kokouksia kuten viime vuonna Ylläksellä, jolloin yhdessä kokoontuivat matkailu- ja luonnonvara-alaklusterit. Kokouksessa esitettiin toivomus, että voitaisiin myös luonnonvara-alan klusterin avulla yhdistää Lapin elintarvike- ja luonnontuotealan yrittäjiä sekä ostajia.

PJ-tapaamisen muistio jaetaan luonnonvaraklusterin jäsenille, kun se on saatavilla.

6. Tulevaisuus Lapista –ennakointihanke ja klusterien toiminta

Lapin luotsi –ennakointisivuston tilanne ja klusterisivut osana sitä

Lapin luotsi -ennakointisivuston tämänhetkistä tilannetta esitteli Antti Rajala. Sivuston pääotsikot tulevat olemaan: Lappi nyt, Lapin tulevaisuuksia, Toimialojen näkymiä, Raportit ja julkaisut sekä Lapin ennakointityö. Katsottiin sivuston visuaalista ilmettä demomuodossa. Osoite tulee muuttumaan seuraavaksi: www.lapinluotsi.fi. Keskusteltiin, miten on suunniteltu jaettava tietoa sivustosta lappilaisille. Ennakkoinnin toimintatavan kehittämisessä on tarkoitus saada toiminta systemaattisemmaksi, ja tietoa levitettyä myös sitä kautta. Luotsille pitää ennakointivastaavissa miettiä viestintäsuunnitelma. Ennakointitoimijat ovat sanansaattajina tässä asiassa ja linkitykset Luotsi-sivustolle aiempaa laajemmin ennakointiverkostossa mukana olevien organisaatioiden (mm. kunnat, kehittämissyhtiöt, Kauppakamari, oppilaitokset) sivuille tärkeässä roolissa. SYP-verkoston tapaamisissa on myös tärkeää tuoda Luotsi esille. EU:n saavutettavuuskriteeri voi vielä viivästyttää sivujen julkaisua. Englanniksi ja saameksi sivustolle tulee Lapin luotsi -esittely ja linkitys yhteystietoihin, ei omia sivuja näillä kielillä. Ruotsinkielistä tietoa ei näillä näkymin sivuille tule. Klusterisivujen päivitysoikeuksia ei ole vielä määritelty, mutta olisi hyvä, että kokouksen sihteeri voi viedä muistiot sivuille suoraan.

Uudet Luotsin sivut on tarkoitus avata lokakuun 2019 aikana riippuen kuitenkin sivustojen sisällön valmiusasteesta ja mm. saavutettavuusdirektiivistä.

Alueellisen ennakkoinnin toimintatavan keskeiset uudistukset ja klusterien rooli ennakoinnissa

Hanna-Leena Pesonen esitteli alueellisen ennakkoinnin toimintamallin uudistamista toimintatavaksi. Ennakointia on tarkoitus saada tapahtumaan jatkuvasti ja että siinä hyödynnetään erilaisia näkemyksiä tulevaisuudesta, eri tulevaisuuskeskusteluja. Ennakointivastaaville on lähetetty kysely siitä, mitkä ovat tärkeimmät ennakkoinnin kehittämiskohteet. Kehittämisehdotuksena nostettiin esille myös, että vuosittain klustereiden kokouksissa varattaisiin aikaa tunti-puolitoista tuntia tulevaisuuskeskusteluun, ja näiden keskustelujen tuotokset olisivat muidenkin hyödynnettävissä Luotsi-sivuston kautta. Olisi hyvä miettiä, halutaanko luonnonvara-alan klusterin kokouksiin mukaan joskus vaikkapa Skypellä valtakunnallinen toimialapäällikkö, joka voisi tuoda näkökulmia valtakunnan tasolta.

Tutustuttiin ennakoinnin toimintatapaan vuosikellon kautta. Tarkoitus on, että lähtee liikkeelle konkreettisia toimia kuten hankevalmisteluja.

7. Ennakointiharjoite – Klusterin katsaus luonnonvara-alan tulevaisuuden näkyisiin ja viesti kehittämiseen

Antti Rajala ohjeisti ennakointiharjoitteeseen. Aluksi määriteltiin kolme muutostekijää, jotka ovat toimialan kannalta merkittäviä muutoksia tulevaisuudessa. Mainittiin muutostekijöinä väestön ikääntyminen (tekijät uhkaavat loppua kesken, kun sukupolvenvaihdoksia ei voida tehdä), ilmastonmuutos ja ympäristötietoisuuden lisääntyminen, suurhankkeet (metsäala), digitalisaatio ja teknologian kehitys, globaali eriarvoistuminen (miten esim. osaavat maahanmuuttajat saadaan integroitua vaikkapa maatalouden piiriin). Käytiin keskustelua muutostekijöistä ja muutostekijöiden vaikutuksista eri aikaväleillä ja sijoitettiin ne muutostekijä-taulukon. Antti Rajala koostaa keskustelusta yhteenvedon.

8. Maaseutuohjelman laadintatilanne

Tanja Häyrynen esitteli Lapin maaseutuohjelman tilannetta. Ohjelma lähtee viralliselle lausuntokierrokselle 11.10. Ohjelmaa on kesän kommenttikierroksen jälkeen muokattu paljon, joten kannattaa ottaa aikaa tutustua ohjelmaan lausuntokierroksella, josta tullaan tiedottamaan Biotalousuutiset-blogissa (www.biotalousuutiset.blogspot.com) sekä sähköpostitse tärkeille sidosryhmille. Lapin maaseutuohjelma julkaistaan 17.12., iltapäivällä julkaisutilaisuus. Tästä tiedotetaan myöhemmin lisää.

9. Muut asiat

Keskusteltiin, ketä pitäisi saada luonnonvara-alan klusteriin mukaan ja klusterien päällekkäisyyksistä. Tärkeää on saada mukaan elinkeinoelämän edustajia ja esimerkiksi erilaisten järjestöjen edustus. Lisäksi epäselvää on vielä, mitä kaikkia teemoja luonnonvaraklusteriin kuuluu.

Päätettiin, että mietitään pienemmällä porukalla (Anne-Mari Söderström, Hanna-Leena Pesonen, Tuula Uusipaavalniemi, Tanja Häyrynen, Johanna Asiala) klusterin toimintasuunnitelmaa ja kokoonpanoa erityisesti elinkeinoelämän osalta. Ajankohdaksi päätettiin pe 1.11. klo 13–16, tapaaminen Lapin liitolla.

10. Seuraava kokousaika ja -paikka sekä teema

Seuraava kokous on 18.3.2020 klo 12:30 - 16:00. Teemana on elintarvike- ja luonnontuotealan yrittäjien kuulumiset. Kokous pidetään ProAgria Lapin tiloissa.

11. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 16.10.